

ISTENI és ISTENES
S Y N A T,

Többire valamint először az SAAROS
PATAKI Ecclesiában 6. Junii. az Vr

Napján 1655-ben, el-prædicál-
tatott:

Közönleges { Oktatásra
és
Vigasztalásra.

Medgyesi Pál által.

ffb.

SAROS PATAKON,

Nyomtattatott ROSNYAI JÁNOS által.

ISTENI és ISTENES
S Y N A T.

Tselek. XV. Rész. 1, 2, 3, 4, 5. és 6, 7.

I.

Emelleyek penig, kik Judæa-
ból jöttek vala ilyen mó-
don tanéjták vala az Atyafia-
kat: Ha környül nem metél-
kedtek a' Mosesnek rend tar-
tása szerént, nem idvezülhettek.

2. Támadvan azért Pálnak és Barnabás-
nak nem kicsiny ellenkezések, és vetekedések
azok ellen, végezék azt hogy fel-
mennének Pál és Barnabás, és némelleyek azok közzől,
az Apostolokhoz, és Seniorokhoz Jerusa-
lemben, e' kérdés felől.

3. El-kéférvén azért a' gyülekezet őket,
eljárak Pheniciát és Samariát, beszélvén a' po-
gányok-

A 2

gányok-

4 gányoknak meg teréfeket: és az Atyafiaknak nagy örömet mondanak- vala.

4. Es mikor Jerusalemben jutottanak volna, az Ecclesia, az Apostolok, és a Seniorok örömmel fogadák őket, és beszélik vala, az Isten mely nagy dolgokat cselekedet volna, ő általok.

5. De némelyek a' Pharisausok szerezetekből a' kik hittének, támadtanak mondván, hogy szükség volna nekik környül megtélnedni és meg hagyni, hogy a' Mofes törvényét meg-tarcsák.

6. Egyben gyűjtetének azért az Apostolok, és a' Seniorok, hogy ez dolog felől vegeznének.

Ezel

5
Z el-múlt bétén, el-mentünk Istennek segítségéből Szent Jánosnak két első Levelin. Az Elsőnek Summájában, Alkalmatoságát is annak meg-mondtam- vala, mely ez lön (mint még frisz emlékezetben vagyok nálatok.) Mint hogy Szent János mindenik Apostolnál tovább élt, e' hez képest azoknál-ö többet is látot hallot. Megérté ő sok Ecclesiáknak mind a' vallás tisztaságában, mind pedig az Isteni és atyafiai szeretetben alább szállításokat, mint ez nem csak ez Levelének czeljából, hanem az Jelenés nevelőkönveböl is, amaz igen dicseretés buzgó Ephesusi Ecclesiának állapotjából meg-teszik, mely felől (azt jelenti) hogy Christus keferveffén panaszkodot, azért hogy az ő elébbeni buzgó voltát szeretetét el-hagyta az, az az anyira alább szallot abban, hogy ha hirtelen magát meg nem eszmélné az elebbeni cselekedetire meg-nem térne, hamar napel-jönné ellene, és igen meg-fogna fanyargatni érette. Ehez képest azért Szent János, ez Közöséges Levelét, az Isteni és atyafiai szeretetről írja mindeneknek. Melyben ez két szent tisztáknek ennyi uttal- való első fordulása, jegye azoknak akkori igen nagy meg-hülemedéseknek, alászállásoknak. A honnan ilyen közöséges Tanúságot hoztam vala ki: A' jó és okos Tanétoznak tisztek hogy az alkalmatoságokat a' fennforgó állapotokat, igen szorgalmatosan észekben vegyék, és magokat a' tanításban azok szerént intezték. Egyben szedegtettem én ezt még akkor. Mert ugyan-is a' jó Lelki Tanétoznak, olyannak kell lenni mint amaz igen jó szemes okos Orvosnak, (a' mint hogy ugyan valóban lelki Orvos Doktor is

Étor-is minden jó Tanító) ki leginkább az jelen való nyavalyák ellen viaskodik, azokról szól tanít leg-többet s azok ellen ad ki orvosságokat. Ugyanis dőghalálkor, sűrű himlőzészor &c. fog fájás, colica, köszvény &c. ellen (melly nyavalyáknak olyankor híreks is alig, vagy igen ritkán hallatnék) szorgalmaskodni, mi volna egyéb egy igen nagy bolondságnál: így vagyok az Lelki Doctornak is dolga.

Az alkalmatosságok pedig, mellyeket ez máj idő hozot magával; és nekem előmben gördülnek, nem egy s kettő. Látom sa mindnyájan látjuk és keserűessen érezzük legselőben is a széretetnek nagy meg-hülemedését; hogy most most ha valaha egyia künk a másikkunknak farkasá, s az ez eredik emberais közöttünk, vagy Istenét vagy Felebarátját alig szíveti igazán: ki-váltképpen (a' mi leg-síratmasb) a' Tanítók és Tanulók, sőt ön közötökis, oh nagy Isten! melly nagy különözés sőt idegenfég sőt irigység gyűlöfég uralkodik; hogy készek volnának nagy jó-kan egyik a' másik szemében vért öltani. Kik lázz azották emnyére felőket, én most nem úzhetem fűzhetem, Meg-úzi fűz Isten. Gondolom vala annakokáért, hogy ez tsak alig akadt, s csak nem hamvában elalutt Szeretet szikrájáról kellene szolanom; s meg intenen meg rettentem az Istennék rettenetes haragos izenesivel, a' kikerre több több hideg vizet öntözni, még ma sem szűnnek meg: tükteket pedig ez mennyei tűzzel az Szeretet Istenének kegyelme szerent fel-buzdítani gyujtani. De letővém ez gondolatot; annyival is inkább hogy ez Levélnek magyarázása közbé, az egész héten erről alkalmasént hallottatok, s ha kedvesek volt hozzá tanulhattatok. Elmémbé őst lőst, ez tulajdon mi magunk Tanítók közöt indult, és mind nagyobra nagyobra menendő veszedelmes kardoskodás is, mely miat a' gyendék annyira megráborodtanak lelkekben, hogy ingyen sem tudják

tudják mi aránt vannak miatta, ki mit tartson meg, mit kerüljön, nehezen láthatja. Mely felől való tanításra is ugyan ezen Első Levélből felelte illendő szükséges Leczke akadt vala kezemben az 4-dik Réfzének 1.v-seből: Szerelmessim, ne minden léleknek higyerék, hanem meg próbáljátok a' lelkeket ha Istentől vannak-é &c. De mint hogy erről is agyan a' Levél meg fejtsé közben, a' dolognak fontját ki adtam, ez is felre téfzem. Jutot eszemben végtére, ez ennyi sok Synatolásoknak alkalmatosságával, az Synatoknak tudománya is: fitt állottam meg; előtökben akarván Isten segítségéből adni, Micsoda itéletben kelleftek Szent Irás szerent, minden keresztyén embernek a' Synatok felől lenni.

Szükséges léfzen igen néktek ez a' Tanítás, mind azért hogy ritka, mert úgy hiszem hogy nagy részt tellyes életetekben is, jó ha ez dologról két három pradikátiokat hallottatok. És így ebbéli nagy fogvatkozás miat, ha mikor, mostan, nem kevessek akadozni sőt habozni kenszerettetnek, mint keljen az mostanában fenn forgo sűrű Synatoknak dolgairól, s azokban történi állapotokról itélnék. Tudom az el-foglalt Lelkűvek, más vegre magyarázzák ezt, és meg jó eleve meg ijedvén tölle, meg gyűlölik; de nem kell senkinek így gondolkodni: az köz Oktatás és Vigasztalás minden fell töst ezélem, nem egyéb semmi. Melyhez képest, tellyes igyekezetem mel azon is leszek, s úgy erőlködöm tanításomat intézni, hogy az boszútól gyűlöfegtől és motkolodó indulattól viseltetésnek csak gyanuja is meltsán ide ne ferhessen, igazán e' felől senki ne panaszkodhassék. Ennekokáért ez kettőt egész tanításomban igen előttem is visfelem, 1. Az jó Synatoknak minden mi voltakat, nem egyebűnen, hanem ez Apostolinak Isteni példájából a' mint itt Szent Lukácsnál ki vagyok adva, mutogatom meg. 2. Csak a' közön-
ségben

ISTENI és ISTENES

szegben maradok meg, semmit az fennforgó állapotokra nem szabván: melyet bizok kinek kinek jó esületire.

Minek előtte az Igékhez nyulnék, az a kérdés, minémü Synat volt ez? A nagy rész Oecumenicának Világ szerű szeg-
 rént valonak allatja lenni. En Whittakerussal tulajdonulért-
 ven a' dolgot, Pátriculárisnak Réfz szerűnt valónak állatom,
 quazt. I. minémü Synatok eleinte óvódu kata rónus vagy τριτοια bizonyos helybelieknek is hívattattanak: Okai: 1. Mert nem gyűltenek vala ebben minden felől a' Tanétók, hanem csak a' Jerusalembé-
 liek; a' holot akkor az Ecclesiának mint egy Vára és Summája vala. 2. Mert ugyan nem is lehetett igen nagy az a' Gyűlés, mint Christus meg- eskűtt ellenségi között, s. dühös pogány Magi-
 stratus alatt. Hanem ha azért mondanók Oecumenicának, hogy abban ez Világ rend kívül allatott Tanitói, az Apostolok jelen voltak: a' hoz képest, a' mit az 1. Okban a' Jerusalemi Ecclesia felől, mondek. Akar melyik löst legyen, elég az hogy Isteni méltosagu Synat volt ez, mint az melyben az csalatkoz-
 hatatlan Doctórok is az Apostolok, Assessorok és mint egy Birák voltak.

A mi már a' fel vótt Historiát illeti, Hármajelent Szens Lukács ez Jerusalemi szent Synat felől.

1. Az Indító okait ennek, az 1. v. stól az 6. dik v. sig.
2. Ez Synatnak Actáit Cselekedesit. az 6. v. stól az 30. dik versig.
3. Ki menetelit, az 26. dikig. Az fel. vótt Igék az Első foglalják magokban.

Két derek Indító okait számlálja az Isten Lelke ez Synatnak előnkben: 1. Eredet szerűnt való, úgy mint az támadott Vetekeedés §. 1. 2.

2. Az meg háborítottott Ecclesiáknak fel küldése, és meg- találása, §. 2, 3, 4, 5, 6.

Az Első-

SYNAT.

Az Elsőről Három dolgokat jegyzet meg Szent Lukács, I. 1. Az környül álló állapotok; 2. az Ellenkezőknek okok; 3. fo- RE SZ-
 ganatja dolgoknak v. 2. Az környül álló állapotok hármak: 1. holot volt ez: Antiochiában, Syriában és Ciliciában v. 2. 3. 2. Mikor: Christus felmenetele után nem sok idővel, mivel még az Apostolok nagyob részűnt Jerusalemben valának v. 2. Christus születése után 50. dik esztendőben esett dolognak Alsted. in
 jelentik ezt az Chronologusok; volt tehát ez Christus felmene- Chrono-
 tele után mint egy tizenhét esztendővel. 3. az Személyek; log-
 mind az kik az Vetekeedés indétottak; mind a' kiknek indé- Concil.
 tották. Amazok, nemely hívő Phariseusok, kik Jerusalemből jöttek vala alá v. 5. 13. Ezek Pál, Barnabás és az Ecclesiák. v. 2. Jegyezzük meg hamarjában, mert itt nem késhetem,
 ezekből.

1. Alig kezdődik valahol Istennek Templum, mind- járt az ördög- is kápolnált kézd fundálni. Haszna, Oktas-
 tás, a' mikor és a' hol e' felét lácz.

2. Az ördög nem a' tudatlanok és semmi tekente- tüvek (mint Christus ellenben) hanem az tudosfák elő-
 kelhetőssek, sőt Előljárók, a' mi nagyobb azon Vallásu- vak által (mint itt vers 5.) hinti sokszor a' tevelygek-
 nek konkolyát. Mert jól tudja az Ezer Mester, hogy így ad- hat a' csábetésnek nagyobb erőt. Haszna: ha efféle állapotokat
 érsz, ne útközszél felestedbb meg: csak azt mondjad Szent Já- nos 1. Levél. 2. az 19. v. sből: Mi közszölünk mentenek ki,
 de nem vóltak mi közszölünk valók &c.

3. Az Istennek leg- tudosb, leg okosfáb, leg- békef- légesb Szolgainak is (soha oly szemesen nem járhat-
 nak azok) esik bajok, ellenek való fel- zendülések, nyil- vánlagos ellen mondások &c. Mint im itt sz: Pál és Bar-
 nabás

B

nábás állapotok mutatja. Haszna: Okos lég- azért az itélésben.

4. Semmit az ördög eleitől fogva dühösben nem ostromol, mint az egy hír által való meg igazulást, cselekedetek nélkül. Mind ez ideig fennvagyon ez Vétékedés, noha akkor az Apostolok, s egész a Jerusalemi Synat derek képpen el igazították vala ezt: Tudja a gonosz Sátán hogy e farkon forog az egész idveffég. Haszna, őrizd az ért ez drágakövedet.

Lássuk már mi esoda Okokkal álltják az Jerusalemből alájött hívők, dolgokat. Kettő az úgy teccik: Az első v. 1. ez: Mert egyébként nem idvezülhetek. Innen előnkben adatik: Valaki az Iráfok közöt külömbféget tenni nem tud; noha azokból látratik dolgát allatni, mindazáltal igen veszedelmessen tévelyeghet. Mint itt ezek. Második okok a fogot lenni, a mint mind ezen 1, v. sból, s. mind ki váltképpen az 34. dikkből előnkben adatik (mely valóban gonosz is volt) hogy azt állatták, mint ha ökez Tudományt Jerusalemből hozták volna az Apostoloktól. De valjon ugyan valójában állatták e ezt, vagy csak fogták? Meg lehet hogy valójában. Ha soha nem hallották ez tudományt az Apostoloktól, mint magok keményen protestálnak ez ellen v. 24. ezt mi úgy mondnánk nekik nem hagytuk volt? Felelet: ök mindazáltal azt vélték hogy töllök hallották ezt. Így volt a dolog: A Jerusalemben lévő Apostolok, akkor egy elsőben, a meg-tert gyenge Sidoknak, az időkörben még közben hagyott dolgokban (minevődek valának akkoron a Mosés Ceremoniai) sokat kedveznek vala. Sőt Szent Pált is ezen okból vősték vala rejá, hogy Jerusalemben jövén, ő is ceremoniáskodjék, mellyen am valóban rajta is veszté. Mivel igen el szokot vala ő effélékről, és már az ellene költött patvárok is annyira gyűkeret vertenek vala a nép szívében,

ben, hogy e fele maga alkalmaztatáskai val csak meg sem mozdíthatja vala azokat. Ez az Apostoloknak nem jólertett tselekedetek (mely csak ideig való vala, az mig jobban meg erősödhetnének a gyengye hívek) esalta vőlt meg öket. Tanuld meg innét rövid szóval 1. Sok jó Tanétóknak szájokból, nem mindenkor azt tanulják meg, a kik egyébként nem halláznak is azok után, a mi a dolog; hanem régen külömbet, és szokszor ellenkezőt. Haszna: Oktát e téged.

2. Az közben hagyott dolgoknak tudománya f. Praxiffa noha kövönfégesen igen könnyeknek tartatnak ezek de) igen nehezek. Sok nem jó ki az e béli tudatlanfágból.

3. Immár harmadszor Foganátját mondja meg Szent Lukács ez Phariseusök közöl meg-tert Atyafiak hitereffinek: Tamadván azért Pálnak és Barnabáknak nem kicsiny ellenkezétek & c. v. 2. Tanúság. Az vétekedésekből, mellyek az Ecclesiákban indulnak, ha mind két rész buzgósággal allátja, nagy viűszálkodások szoktak támadni. 2. Mellyel mindazáltal az igazfág oltalmában nem gondolhatni.

Ez Synat Második Indetó Okáru, kilenezet ad az Historia-iró előnkben. 1. szor, hogy e Kérdést vagy Vétékedést az meg háboréttatott Ecclesiák az Jerusalembeli Ecclesiára, és ki váltképpen az Apostolokra, nem önnön magok vősték, hanem követekek által, v. 2. Tanúság. Az Ecclesiákban forgó viűszálkodások, (mellyekkel az ördög el-akarná fordétani azokat) Isteni bölcs igazgatásból, hasznosfák azoknak. Melly nem arra való, hogy hinesük tehát szorgalmatossan az veszedekedéseknek magvait: távól legyen. Ugy esűnek ez szinten mint a Libertinusfok szava Szent Pálnál, Rom. 6. v. 1. hanem Oktatás és Vigáztalás ennek minden haszna, e fele állapokban.

tokban. 2. Kik voltak azok a követek; úgy mint Pál és Barnabás és magok között némelyek v. 2. Kérdeini itt: Ha Sz: Pál, Apostol volt, miért vitte más kérdőre, maga hogy né igazítottta-el: Talán nem vala még elég tanult e' felől, vagy talán a több Apostolok Confirmatioja nélkül szükségködöt az ő tanításá? Semiképpen nem. Lásd Gal. 1. és 2. ez ellen disputál ott; hanem azért, mert azzal fogják vala az ő ellenkezői, hogy az ő tudományokat az Apostoloktól vőrték; melyet magoktól az Apostoloktól méltó volt meg tudni; s még is mondoták v. 24. 2. Az Ecclesiának gyengeségeért, kik a Jerusalemi Apostolokat tartották főbkeknek, 3. az egyget értéséért. 3-dik ezikkell, hogy az Ecclesia el kélérté őket v. 3. 4-dik, Utjok, ugyan ott. 5-dik, mit műveltenek utjokban; ugyan ott. 6-szor Jerusalemben érkezések. v. 4. 7-szer, a Jerusalemi Ecclesiának embersége hozzájuk, ugyan ott. 8-szor, az Ecclesiának kérdésének elő adása, és kívánságok, v. 5. 6. 9-szer fogamatja kéreseknek v. 6. Olzve gyűjtettek az Apostolok, és a Vének, sőt az Atyafiak-is &c. v. 12, 23. az az, Synat gyűlt e' végétt, s még pedig Apostoli s az igazítottta nagy szépen ezt el: Innen hozom már a derek Tanuságot ki.

Tanu-
ság. Efnék olly alkalmatóságok, mellyekre nézve az Istenes közönséges Synatok, szabadossak, sőt igen hasznossak és szükségessék.

Ihól a példa: melynek Isteni méltósága ellen egy Keresztény is ki nem foghat. Voltak több Sz. Synatok is. Az Old Testamentumban, amá Mosestól rendeltetett az Jetro tanítására Exod. 18. Illyen vala az Illyés idejébéli Kir. 1. Könyv. 18. rész. Illyenek az Sz. Királyok idejébéli: mellyek között, felette emlékezetessék, a mellyeket Ala Kron. 2. Könyv. 15-ben; kiváltképpen Ezechias Kron. 2. Könyv. 29. és 30-dik, s Jofias a 34.

35-dikben gyűjtöstenek vala. Az Új Testamentumban, Synatban választaték Matyas az Apostolságra Tselek. 1. Synat választá amá hét Görög Diaconusokat Tseleked. 6. &c. Melly példákól ki tecczik hogy szabadossak az Istenes Synatok, s nem csak szabadossak hanem hasznossak, és gyakorta igen szükségessék is. Gondoljuk-el, ha Moses illyen Synatot vagy Synedrimumat nem állat vala, el-kell vala fogyni idő nap előt (mint Jetro az ő Ipája igazán állatja vala) mind magának, mind a Népek. Illyés az által az ő idejébéli Nationális Synat által, tön választást az Báalés az igaz Istentiszteleti között &c. így a többi. Hát nyilván igen szükségessék az Istenes Synatok.

Erős Okokkal is meg állatom én ez Tanuságot. A mi Theogusink különb különb féle okait számlálják ennek; ki többet ki kevessebbet. Whittakerus szintén nyölezat forgat, én kevesekkel is meg elég szem: de olyakkal a mellyek noha küljebb is terjednek ugyan, de kiváltképpen az rendben állatott Ecclesiák részét illetik.

1. Oka, Az magános Ecclesiáknak, vagy a kevessebb számba Okai. Öszve állatnak is (Colloquiumoknak vagy Classifókknak) Elég telenségek. Melly két féle, vagy Valóságos, s bizonynyalug' lévő; vagy csak az állapotokhoz képest való, nem valóságos egyébként. Az valóságos Elégtelenség az, mikoron nincsen elégedendő tehetség, nincsenek azok a kívántató ajándékok, kefség, az dolgoknak elégképpen el igazítására, sem erő vala mely szükséges ionak elő mozdítására, oltalmazására, végben vitelére; vagy pedig a mi nem jó, gonosz, annak megelőzésére, és ellenzésére &c. Mint az Istenes, Sz. Irás és azon kivől lévő Synatoknak állapotjuk ezt nyilván mutatja. Moses nem leheté egy ő maga elégséges annak a nagy terheknek viselésére; azért kelletek Synedrimumot állatni. Hístedé hogy ha Illyés is ma-

ga egyedül, így a Sz. Királyok is egy egy személyöl az szene dolgokat végben vihették volna, olly nagy költséges és bajos Synatokat gyűjtötenek volna arra? &c. Az az Elégtelesség melyet csak az idő hozot, (nem tellyeséggel valóságos az, mikor meg volna ugyan magán a tehetség, elégedendő tudomány és az egyéb ahoz kívántato ajándékok meg-volnának ugyan, de az jelen lévő időhöz s' állapotokhoz képest) (propter melius esse a' mint szólnak) jobb hogy Synat igazécsa. Mint ez Antiochiai

1. Cor. 12. és több Ecclesiákban, melyekben Szent Pálama harmadik Ege Gal. 2. 7. ben tanult nagy Apostol, kinek szintén azon Apostoli nagy méltosága, s' olly tudós volt, mint akar mellyik; és Barnabás, ennek

felelte sok tudos atyafiak jelen voltak, s' eligazéhattak volna ez vetekedésben költ dolgot magában elégedendő képpen, csak hogy az ackori állapotokhoz képest így kelleni, mert 1. a' mint fellyebb megértők, az Ellenkezők az azal szinlették állatásokat, hogy ők azt Jerusalemből az Apostoloktul hozták volna. 2. Az Ecclesiák gyengesége is ezt kívánta, mellyek azokat az Jerusalemi Apostolokat, nevezet szerént Jakabot, Pétert és Jánost tartották Oázlopoknac Gal. 2. v. 9, azokat becsülték leginkább v. 6. &c.

2. Oka, Mért az appellatioknac, más Székre vételeknek is helyeknek kell lenni, azokért, kik az alsobb széken, vagy valóságos, vagy csak annak láczó igaztalansággal illetteknek.

Ezek az rendes Ecclesiákban az Synatoknak igaz és elégsé Okai.

Itt már kérdés támad: Mennyire való ez a' Synatok szükségesség voltok? Bizony nem általán fogva való, (mellyet az Scholák absoluta necessitátnac neveznek) mert ha így volna, nyilvánossággal parancsolná ezt Isten: és Synat nélkül is a' hit és

az Eca

az Ecclesia meg-alhat, a' mint hogy sok ideig a' nélkül is volt. Derék Synat az Apostolok halála után egész három száz esztendőket alatt, az az, a' Nagy Constantinus Császárig, majd egy sem volt: Synatoltak volna csak; nem kellett volna egyéb az Ecclesia akkori Hóherinak annál, hogy együt lephették volna őket. Bizonyos okbol való azért (hypothetica) csak, az Synatok szükséges volta, tudni-illik azokra az Okokra nézve, mellyeket csak szintén most említek: mellyek nem mindenkor s' mindenütt esnek.

Hafznai. 1. Cz ifolás, azok ellen, a' kik mindenféle Synatokat tagadnak és meg-vetnek, az egy szent Irással és az Igének predicálásával elégedven meg. Ama nagy tudós régi Doctor Nazianzenus mikor Synatban bírta az azal felelt, *πρωτον ομιλον επιουλον* hogy ő az Püspököknek minden Gyűléseket kerülné. Melynek ilyen okát adta, mert ő sóha egy Synatnak is jó ki-mecselét nem látta. Sőt azt is mondotta nyilván, hogy non tam *λυον κατω*, quam *προσθηλω* habuiss'eas, hoc est malorum non tam remedia quam incrementa ex illis provenisse, azokbol a' gonosz dolgoknak nem annyira orvosi, mint elő meneteli jötenek ki. De meg-bócsásson ez nagy Theologus, ez nem igaz minden képpen, az leg nagyobb részről ha így vagon is: mert önön maga külömbet tapasztalt amaz leg jobb négy első Synatok felől, mellyekben négy Eretnécségek boldogul meg-csáfoltattanak és le-nyomattattanak; ugy mint az Niccaiban az Ariusé ki Christus Urunk örök Istenségét tagadta; a' Constancinápolyiban a' Mácédoniusé ki azt tanította hogy a' Szent Lélek nem Isten; az Ephésusiban az Nestoriusé, ki két személt állator a' Christusban; az Chalcedoniban az Eutichéé, ki csak egy természetét vallotta Christus Urunknak. Noha tagadhatatlan dolog, hogy ofszán a' Niccaeni Gyű-

Epist. ad Procop. Ofiand. Hiflor. Ecclef. cent. I v. lib. 3. c. 43

Mundus
videns se
corum A-
rianum fa-
ctum.

ceai Gyűlés után vőtt volt az Arius Eretneksége leg nagyobb e-
rőt, és csak nem az egész Világ is Ariánusá lött volt. Mellyet
nem annak a jó Synatnak, hanem az emberi veszenységségnek
kell tulajdonítani: mely a mint az Isten törvényének hog y ösz-
tán azt érti; annál inkább ellene veti magát (Rom. 7.) és bá-
nyat homlok rohan a bűnökre: így a megvilágosított és nyil-
ván oltalmazott igazságot, az hamiság annál dühösbben ostrom-
olja. Nazianzenus is az Synatokat nem magokban kárhoz-
tatja, hanem az Synatoloknak gonosz elfordulásokat és pár-
tolkodásokat. Mert ő az Eccesiának igen igen vesztet idejekkör
élt, a mikor Valens Imperátornak a Keresztényi Hittől el-
idegenedett elfordult elméje miat (mert nincsen gonosz b ilyen-
kor az Fejedelmeknek elcsábéttatásoknál) az eretneknek fe-
lette nagy erejek volt, és az emberek gonosz igyekezettek mind
vesztettebbeké lesznek vala. Az Scholákban az ilyen erőfséget,
Fallaciam accidentis hívják.

Második renében az Angliai Independensek vannak,
kiket ez vétekekkel inkább kárhoztatnak is ma. Kik felől mel-
to meg tudni (mellyet azokra nézve jegyzék meg, a kik azt sem
tudják tőké vagy turós étek az, még is annyira nyelik; holot még
az ellenségre is hamisítat fogni, nagy gonoszság) azokat két fő-
léknee jelenteni nekünk lenni a tudós Hornius: Orthodo-
xusoknak es Heterodoxusoknak, vagy Pseudo-Inde-
pendenseknek. Ezek, az ott lévő minden tévelygőknek, A-
nabaptistáknak, Sociniánusoknak s több e féléknek serege; ama-
zok ugy mint az Orthodoxusok, főképpen az Synatok állapotjá-
ban különböznek tőlünk: nem hogy tellyeséggel minden Syna-
tokat tagadnának, mellyeket bizonyos okokból (ők is igen hasz-
nosoknak és szükségeseknek állatnak lenni; hanem azért hogy
csak az egy puszta tanács kérdésre valoknak tartják azokat,)
mely az

De Statu
Ecclesie
Britan.
Hodier.

mely az magános Ecclesiákat szükségesképpen nem kötelezi, ki-
váltsképpen fenyték alatt. Mely értelem csak így ő szinte, nem
igaz; mert egy az hogy a' Prophétáknak lelkek, a' Prophé. I. Cor. 14.
táknak alájok vettettek, noha az Apostol ezéj a szerént más v. 32.
érteleme is lehet ennek; más az hogy, ha semmi nem volna is,
csak az a' magános Ecclesiák magok szabad akarat szerént való
egyben adásoknak a' Correspondentiának ereje szerént is (va-
lamig az Synatok Szent Írás ellen vagy kivől nem végeznek)
erre kötelezettek. Es avagy csak az uniobol az társaságból
való elmozdításnak, abból ki-hagyatásnak fenytékjét a' parti-
cularis Ecclesia, vagy akarja vagy nem (ha a' joban ugyan nem
enged) fel kell menni, ha a' nagy és jobb rész méltán ugy itéli.

2. Hafzon, Oktatás. Az Synatokat tehát nagy becsület-
ben kell tartani: mivel nem csak szabadossák azok, hanem sok
ügyben igen hasznossák és szükségesek is; ennek felelte, az Sz.
Írásban is sok helyen hagyott s javallott példáiértök ennek.
Már ezen nem szükség mulatoznonk; hanem csak az itt az kér-
dés, Minémő Synatokat kellesek illy igen becsülnünk? Mire
nyilván vagy az is az Szent Írásból, hogy sok Synatok ellen-
ben nem meg-becsülendők, hanem kárhoztatandók, és ha sza-
vokat fogadná Ember, Istentől szakadna-el: minémő volt az
Acháb idejekkori, a' mint a' nagyobb (nem a' jobb melly kevesebb
vala) rész végezé Gilhad Rámoth ellen menetel felől Kir. 1.
könyv. 22: az Pharizausoké Christus és az Apostolok ellen,
az Evangeliumi és a' Tselekedeti Historiákban; mellyek nem az
hamiságért, hanem a' Christus hitiért, az ő igazságáért vetik
vala ki, s üldözétek az jokat. lásd Szent Ján. Evang. 9. 7, 16.
Éc. részeiben; ismét Tselek. 4. dik s több részeiben. Akar melly
nagyok s méltóságosac legyenek azok, de nincs egyebet monda-
nunk végezésekre; az Apostolok szavaknál e félé dolgokban: Tsel. 4. 12

C

Avagy

Avagy igaz dologé Isten előtt inkább ti néktec engedni, mint sem Istenec, ítéltétek-meg.

Minémő Synatokat tartozunc tehát halgatni, és végezéscen meg-állani? Figyelmezzetec ide mindnyájan satarcátok-meg. Az Isteni és kegyes Synatoknac mi volta, s-a-hoz kivantató állapotoc (Conditiones) ez Apostoli Synat példijában igen szépen előnkben adattatnac. En mindeneket csak Háromban szórétok. Legyen I. ez ilyen Synatnac Elégedendő igaz oka. II. Legyen Igazságoslan Gyűjtetett. III. Legyen Rendes.

I. Legyen Elégedendő igaz Oka; az az nem költött, nem tettetes, nem erővel vőtt vagy kuporított, olly melly sem nem az magános Ecclesiáknak erejek felett való, sem oda nem (apellálták) vőstek, annál inkább az Ecclesiáknak mellyeket az dolog illet, hírekkel sincsen, vagy akaratok ellen vagyon. Éc. Ihol, leg először is ez fordul ez szent Peldában előnkben. Oly ok volt ez, melly ez Apostoli Synatot őszve gyűjtötte, mellyet nem költöttek, hanem valóságos; nem egyéb dolgokra való szin volt, hogy annak őri vel valakiken vagy személyeken vagy Ecclesiáknak bőséjszujokat állják, vagy a gonoszban magokat őszve verjék; hanem valóságos, szükséges, közönséges (a tudományra nézve) mellynek el igazétása avagy csak az akkori állapotokhoz képest (mint meg-értett) azoknac az Ecclesiáknak magokban, erejek felet vala: ugy is pedig nem erővel kuporított, senki se gétiségeket nem kívánván rejá, annál inkább nem azoknac a kik dolga vala, hírek s-akaratok nélkül, nem ellenek; hanem oda appellált, fogott, melyre azok az Ecclesiák magok kérték a Synatot, v. 2, 3, 4, 5, 6. Éc. Vétkez nec mindjárt ez ellen az Pápa, és a Pápas Püspököc, kik az alattoc való Ecclesiákat (a mint pretendálják) csak mint Jobbágyokat ugy tartják: ok velen azo-

vén azokon fő és első Páfzorságokat, mihelyt kedvec tofzszan hozzá, csak magoktol is Synatban útik magokat azoockal, a kik kedveknek tcezenec. Kiváltképpen ha hol csak mi jószágokcsakát, s-leg kissébb rezgelődéseket vesznek is észekben, vagy az igaz tudomány vagy az kegyes élet dolgában, jelesben ha azzal vagy a magok nagy süvegec, vagy a Barátok hafoc illerődik; akar kívánják a segítséget akar ne, hatalmasson csak ellen gyűlne, fortélyt-fognac ha külömben hozzá nem férne, vagy egyéb törvényes szineccel, csak meg-fojtják őket. Keferveffen panaszokodic ez ellen, a mi Helvetica Confessionc. Meg- Artuc. 17. tartja ugyan a Római fő az ő kegyetlenségét, s-az Ecclesiában béhozott veszteményit, de azonban bántja, ostromlya és minden erejéből ki-irtja az Ecclesiának kellete szerént való meg-jobbétását.

II. Legyen Igazságoslan s-Isteneffen, Gyűttetett. Ez kettő által mégyn véghez: 1 hogy a Gyűlés hirdető törvény szerént való legyen; 2 hogy a Synat is olyan Emberekből álljon, a minéműveket az törvény kíván. Kicsoda a törvényes Gyűlés-hirdető Isten igéje szerént? Ez két rendbéli. Először, ha ha annak a földnec vagy tartománynac Magistratussá, kegyes, Isten felő, a dolga az főképpen, mint az Or Testamentum béhozott példái meg-mutatják. Sőt még amaz hitetlen Synatot is. Kir. 1. könyv. 22. dik részében, Magistratus gyűjtötte volt. Isteni méltosághol bírja azért a Magistratus ez hatalmat. Az jó ok is pedig ez ent mutatja; mert annál vagyon a kényszerítő hatalom: az ő parancsolatihoz tartozunc Isten után, engedelmeséggel. A Magistrátusson pedig itt érteni kell nem mindenkor egy személyt, és nem csak magát személyben; hanem azokat is a kikre bizza ezt, nem álván semmi ellenben. Másodszor; ha a Magistratus nem keresztyény, vagy minc gondya

erre; az Ecclesiák tisztai (mellyen nem kell érteni csak a Tané-
zőket, hanem annak fő szagjait, &c.) hogy erről magoc közöt
beszéljen, tanácskozzék, hogy a Magistrátusnac engedelmé-
ből, őszve gyűlhesse. Így eselekedtence az Új Testamentum-
nak kezdetiben, a mikor még keresztényen Magistrátus nem va-
la. Ez a kezünkben való is így gyűjtetett. Igen nem jól esele-
kezzi azért a Pápa, ki a világ szerte való Gyűléséc hirdetését;
igen nem jól a Patriarchác, kik az egy egész Nemzetbéliét;
igen nem jól az Ersekec, kik egy egész Tartományét; igen nem
jól a Püspökóc, kik az Vidékekét, egyedül csak magocnac kupo-
réjáé, s még pedig Isteni méltóságac színe alatt. A Magis-
trátusnac adta azt Isteni foképpen. Innen volt hogy el-
clein-és, az teméntelen sok üldözéséc meg-
szánván, és a Magistrátus keresztényenne
lévén, nem egyéb nec hanem a Magistrátusnac
adták azt minden Püspökóc. Nyilván ama leg-
első s jobb fő Conciliumokat, akkori Imperátorok
hirdették: úgy mint a Niccait, Constantinus
Magnus; az Constantinápolyit Őreg Theodosius;
az Ephesufit, Isteni Theodosius, a Calcedo-
niat Marianus Császáróc. Az az, akkor a jó
időben, Magistrátus tisztai volt, nem valamely
akar minémő nagy sűvegő Papé

Bellar. de Concil. 1. va tekeredni, de melly jelesen menti: Akkor úgy mond a Pápa, az idő szerént valokban az Császároknac alá-
joc veti vala magát: annak okáért, noha csak segítségket kel-
let volna az Császároknac a Synat gyűjtéséc kéri, avagy
hogy csak engedné gűjteni; mindazáltal supplicált, hog-
parancsolna hirdettetni. Jegyezze késtöt innen meg: 1
hogy im melly igen sajnálja Bellarminus, az akkori Pápánc a-
lazatóságokat, hogy azok nem olly gőgösséc voltak mint az má-
jak: igen kegyessen míveltek; de különbben is kételenes lörték
volna

volna velle, mert még akkor nem ültéc volt, a nagy Méltosá-
gocnac nyakokra. 2. hogy a jó időkbén a Pápác, Magistrátus
hatalma alatt voltak az idő szerént valokban, hanem az után-
emelkedtek fel mind a félétt a mi mondati Istenec. 2. Theff. 2

Atsodik dolog, az 2-dik Conditiona e kívántatik, hogy a
kik az Synatban hívattatnak is, azok is igazság szerént valok
legyenek. Kicsodák azok? Ihol a példa. Az Apostolok, a
Presbyterek, az egész Ecclesiá v. 6. 22: Az Apostolok a
Presbyterek és az Atyafiak v. 23. Az az, mind az Tané-
tós mind az igaztós Presbytereknek rendi, és fejenként a tu-
dosssák az egyéb rendekből is ez Jerusalemi Ecclesiában, úgy-
mint a politicusok, valakiket az Ecclesiá erre választott vala.
Hogy valaki Synat tagja lehessen igazságossan, erre Theologu-
sint késtöt kívánnak, 1. hogy jó készsége legyen a fele Ember-
nek, az az, tudós legyen a hitnek és az Ecclesiának egyéb
dolgaiban: mellyet materialenak mondnak. 2: hogy az ön-
nön Ecclesiájáról küldetett követ legyen, melly formájeja ennek.
Igy volt az állapot, ama fellyebb említett Négy elsőbb jo Conci-
liumokban. Melly ellen igen vétkeznek az Pápiستا Atyafiak, és
a kik őket követik; kik nem csak az Synat hirdetését tulajdoni-
tyak egyedül az Egyházi Elöl-jároknak, a Püspöknek &c. ha-
nem a Synatokban is csupán csak Egyházi embereket hirdetnek
ültetnek, s még pedig a derekassabbakban csak Püspököket vo-
xolásra, tanácskozáásra csak papokat &c: a mi nagyobb csak in-
gyen birre sem adván azt külön külön az Ecclesiáknak, hogy
azok választának s küldenék magok képeben az Tanétoikat, hané
azoknak hírek s akaratok nélkül; sőt ha megtudván né akarác,
ellenek is. Siros konc az valóban ő nekik: mert így tehetik
szerént, hogy vagy Κώφα πρὸς οὐρα néma Assessorokat ültethetnek, s
székben, vagy a kik szájok izént érsenek s itéljenek. Keservessen

panaszfalkodtak ez ellen elein a' tudosi Emberek Angliában az
 Parker. 1. Püspökök idér: Quamdiu obnoxii Episcopis jam Presbyteri
 3. Pol: sunt, tacita hic quædam coactio est, quæ impellit ut
 Eccle. c. 26. loquantur ad eorum voluntatem. *Ofztán mint-ü libet ez?*
holott az szent Irás és az egész Reformata Ecclesiának vallás-
fok szerént, a' Synat semmi egyéb nem, hanem az magokat,
saját szabad akaratból egy társfágban adott, külön kü-
lön valo fok Ecclesiáknak, az követekben egyben gyü-
lések, mellyek az ő hatalmokat mint egy egyben adják
azokban, és a' magok derék dolgait a' képpen igazgatják.
Hát hogy lehet, hogy az e' képpen öszve állott Particularis ma-
gános Ecclesiáknak hírek, semagoktól választott követjek kül-
dése nélkül gyülekeznek Synat? Sokkal igazabbv wayon az
Politicosok Országos Gyűlésében. Mert az summus Ma-
gistratus hivogato levele (a' Regalis) az Vármegyékre (Vá-
rasfokra küldetik, nem speciscálván személy szerént kinek kehe-
lyen menni a' Gyűlésre; hanem azoknak hatalmokban hagyatik
az, kiket választanak és küldnek magok képében; s még pedig
Credentionalis levéllel, hogy hitelek legyen, és bizonyos In-
structioval, hogy akar mit Vármegyéjek, Várasok, Társaságok
híre saakarattya nélkül ne végezzenek azoknak fejekben.
Azért valahol a' Synatokban is ez Conditio meg nem tartat-
tik, azt mondják a' mi Theologusunk hogy nem Ecclesiák Synati
a' félek, hanem csak Pápáké, Püspököké, és mind azoké a' kik
Ecclesia küldése nélkül gyűrötték azokat: és ehez kepest, tör-
vénytelenec. s Erőszakossac a' féle gyűlésec. Bezzeg nem illic e' féle
példa ez Apostoloc szent Synatjánac ráájára. De vallyon mit
mondnac az Atyasac erre? Belláminus meg engedi, hogy ez
Apostoli Synatban jelen volt a' Nép; de illy külömbfélg-
gel, hogy az Apostolok mint Birák, végezésnek okáért;
 az Præ-

az Presbyterek, mint tudakozók, tanácsadákért; a' Nép
 pedig nem hivatattott volt oda, hanem csak magátul
 ment, és csak halgatta f-javalta, nem végezte vagy di-
 sputálta. *Felelet. 1. Az hit dolgaiban semmi ítélet embert*
nem illet, hanem csak e' három, ugy-mint értekező, külömb-
lég tévő, és tanácskozo. Hírságos tehát az Végezők és
Tanácslok közöt való külömbség tétel. 2. Az Apostoloc az
Presbytereknek semmi tanács adásoc nélkül nem sükölködtenec;
ha azért csak magoc akartanac volna végezni, csak magok-ü
tanácskoztanac volna. 3. Micsodát? Jól adni tanácsot, na-
gyob jofszágos dolog, mint sem egyebeknek jo tanácsláfokboljo vé-
gezetet tenni. Es így a' mi nagyobb, az Presbytereknek tulaj-
donitja Belláminus; a' kissébbet pedig az Apostoloknak. A'
mit a' Nép felöl állat, nyilván az szent historia ellen vagyon v.
 12: Halgata az egész Sokaság: szollot hát, disputált, voxolt
 az Nép-ü. Sőt concludált is végezet is; mind a' felöl hogy Le-
 velet irjanac, az meg-haborított Ecclesiáknac, s illyen vé-
 gezéft irjanac v. 22, 23, 25, semind pedig kik wigyek-el köz-
 zöllök a' levelet v. 22. Nem-is hivatlan ment volt oda a' nép,
 mert v. 25. azt jelenti Szent Lukács, hogy ez három rend, az
 Apostolok, a' Presbyterec, és az Ecclesia, vagy Atyasac Con-
 corditer egyező akarattal gyűltenec volt öszve, vesd egyben
 az 22, 23-dik versket ez 25-dikkel. Így volt más Synatjok-
 ban is a' dolog; az Görög Diaconusoknac választása feletr, Tsel.
 6. 2. ott is az Apostoloc az Sokaságot magoc hírták öszve, azok
 tanácskoztanac, s azok választottác a' Diaconusokat. Mi sükö-
 ség volt ezt, egyszer illy világossan ki-fejezém, ottan ottan meg-
 írni? De más képpen-ü ag yaskodik Belláminus. Legeltetni
 ugy-mond, az lelkipásztoroc tisztí: De el-vegezni mit kellyen
 hinni s-cselekedni, semmi egyéb nem, hanem legeltetni. Te-
 hát az

hát az végezés a Synatokban lelki Pásztorok tisztá. Felelet. Végeznivalamit a hit dolgaiban (mint fellyebzis jelentém) kettőt jegyez 1. bírói vagy ítélő s. a szerént a lelki esmérteket magán kötelező méltosággal cselekedni azt. Igy csak az egy Isten végez. 2. csak külömbseget s bizonytságot tenni ez fő és egyetlen egy végező Istennek akarhatja felől. Ezt már az Istennek lelke nem csak az lelki pásztoroknak, hanem minden hívőknek tulajdonítja sőt ugyan parancsolja az Irásban. Vissgáljátok az Irásokat, kiknek mondja valjon Idvezetőnc Ján Evang. s. v. 34? Az egész Népnec, vesd őszve v. 16, &c. Szent Pál 1. Cor. 10. 15. v. kiknek szolligy: Mint értelmesséknec szollok: itéljétek meg a mit mondok? Nyilván az egész

[Iscl. 17.
v. 11.]

Corinthusi szent Gyülekezethek. Melyet hogy valósággal is meg cselekedet az Berwaji Nép, nem csak nem bánja az Istennek lelke, hanem még igen meg dicséri. Ez a kezünkben lévő Jerusalemi Synat állapotja is ez ent mutatja. Legeltetni azért közönséges Gyülekezetekben való predicállás, és Sacramentum szolgáltság által tudnia illic, igaz, Predicátorok tulajdona. De hiszem nem erre való a Synat, nem ez a vége annak. Osztan kérdés öröme, kicsoda a Synatokban a Pásztor, kik a Legeltető nyáj? továbbá: nem tetszék hát így a Tanító e gyékkor tisztákat: hanem csak a Synatokban. Ki fog még egyszer az Ellenkező: Hát így ugy mond, minden tudós értelmcs embert el kellene a Synatokban hijni; de az lehetetlen. Felelet, 1. Megengedi tehát hogy igen jó volna ha lehetséges volna. 2. Az Leleki Pásztorok s. a Minden tudósac közöt vagyon még harmadic, tudnia illic azok a tudósac kia vált képpen az Egyházi tanácsoc közööl s egyebek is, a kik az Ecclesiaktul választatnac küldetnac. Ha azért nem minden tudósac mehetnek is, menjenec avagy csak a válogatortji s. a kiker küla

ket küldetnac: elég az. Hát a felölmit kell itelni, hogy az Pápiста Atyasac, az illyen csupán csak Leleki Pásztorokból álló Synatokat hiják Ecclesiának, s még penig fő képpen? Felelet. 1. Itt ez Apostoli Gyülesben, nyilván külön emlétetnac az Apostolok, az Presbyteroc és az Ecclesia, v. 12. 2. 2. Nem hogy e fele vétkes Synat mondattathatnec Ecclesiának, de még az igazán gyült sem: hanem ha mondani kell, másodszerinec mondhatni. Representativa Képebeli Ecclesiának nevezic némely Theologusinc: a Képebeli tudjuc annyiban, nem a fő, nem az első. Az Ország Gyülesé Országnac mondatic, noha a deréc Ország ott honn vagon. Soc dolgokban nyitja ez meg szemünket, csak fontoljuk jól meg.

III. *Conditioja az Istenes Synatnac a Rendcség.* Ez leg alább ez Hat modok szerént lehet.

1. Ha Bizonyos Praesesse Igazgatoja és Notáriusfa lézen. Az Notariusnac hogy ezen kez djem, akar egy s. akar többé legyenec, tiszteti ezek: 1. Tudós, és értelmes legyen. 2. Há legyen mindennek le irásában. 3. Az Synat válaszfa azt, ne a Praesés vagy más. Azzal és azért vádoltatic egyikkel az Dioscorus Synatja, ugy mint Második Ephesusi Conciliü, hogy semmi egyéb Notáriust nem szényvedett a Synatban, hanem csak az önnön magáét. Hát Praesésnac kinec s minémnec kellenni? Ha lehetne minden derék Synatban kétféle Praesdens kívántatnec: Politicus és Ecclesiasticus. Politicus Praesés, a keresztyén Magistratus, vagy a kire a bizza, mint az Od Testamentumban, es az Uj Testamentumban a jobb idei Synatok állapotja mutatja: vagy e fele nem lévén, a kik köz akaratbol az egész Synat választ. Ennek tisztá egy szoval, gondot viselni az jó rendre, az az, a Synatban a jo rendet és szendes processust, meg tartani, és azt minden külsö belsö erőszaki

Ofand.
Hist. Eccl.
Cent.
V. I. 3. c. 3

szaktul szürzavartuloltalmazni, részre vonodás nélkül. Az Ecclesiasticus Praefes, Tanítóji személy; ki az egész Synati szent esetekeedet igazgatja, idejét az viszonyossággal való össze gyűlésnek meg-jelenti, az dolgokat elő adja, voxolat, mellyet az Notáriussal kinec kinec voxanac okával egyg yút feljegyeztet, jó rendben vétet minden beszélgetések, ha mi hoz mályos, meg-magyarázza, és osztán végére ő-is voxot mond. Meg-vannac ez tisztec jeg yeztervén a Helvetica Confessioban is Artic. 18. De kit illet mindenckneec felelte ez a Tiszt? Az Pápát, az Patriarchákat, Ersekeket és Püspököket, mondjác a Pápisfác. Mellyet meg-akarván a Pápa réséről leg elsőben-is bizonyítani, Bellarminus, azt hiszi hogy ez Apostoli Synatban-is szent Péter volt az Praefes a Synat Igazgató. De ez innen ki nem teccic. Vagy tegyük-fel bár, hogy ő presidealt, ő volt az Igazgató ebben, mindazáltal az nem következik, hogy a többiben is ő volt volna, és noha ugy lótt volna, mindazáltal ugyan nem jönne ki, hogy ezen becsületet ő jelen nem létben, követinek is vagy képebelijinek is megadta volna: vagy am adta volna de facto; de törvényessén de jure mint következnek ez? Es ámbár engedtetnének meg mind ezek; hol vana az Pápának a bizonyosság levelei volla, hogy ez (jus) igaz, méltóság Szent Péterről ő reáskövetire szallot volna? Továbbá ha mind ezec felől meg-lehetne-is, de csak azért sem méltó a Pápának se egyéb Pápás Superioroknak Synat Igazgatosnac lenni, azt mondjác a mi Theologusinc, hogy ők, kváltképpen a Pápa reus, ő volna a kire törvényt kellene tenni. Nem is illik semmi igazság gal össze, hogy peres fél Birokoldhasséc. Hogy pedig ez Apostoli Gyűlésnek Igazgatójára terjee, sockat hibetőbb hogy az, Szent Jakab volt: mind hogy im utolszor mond voxot, mind hogy a Synat végezése az ő Voxából lön: az Levél-is sé-rent i

reut irattatéc az Ecclesiáknak. Mellyet egyéb Pápisfák nyilván álltatéc; Lyranus in. hunc locum. Carthusianus ibidem. Sőt vannak olyak-is közözlőc, a kik azt meric mondaní hogy szent Péter sóha Praefes nem volt. Kinec kell hát Synat Igazgatónac a Synatokban lenni? A' kit a' Synat szabadossán figazán választ. Ha nem olvassuc hogy ez Jerusalemben senkit választottanac volna. Felelet. Azt sem olvassuc hogy Praefes lótt volna benne, noha bizonynal volt, mert egyébként rendelkeziten zurzavar lótt volna é csak. Oka pedig hogy szabad választás szerént való Igazgatónac kelljen az Synatokban lenni, mert a' magános Ecclesiác mellyec szabad akarat szerént, egy társaságban állottac, ugy-is gyülekezneec követic által Synatban, és az Egyházi hatalom eredet képpen az magános Ecclesiákban vagyón; a Synatokban, ugy mint az össze gyülekezett követikben pedig, vételképpen az Principalsoktul: annakokéert senki semmi sinned az azokban való Igazgatói tisztec magánac nem veheti, ki azok közöt az Ecclesiáktól szabadossan oda bocsátott követek közöt, a' jó rendet bírja, hanem a' kire azok adjác azt. Hílzem elég hogy egyszer már az előt oda adták. Felelet. Vaj nem elég: mert az az egyiseri választás magán az ackori követec által, nem kötelezi az Ecclesiákat mindenkorra. Es holott az Ecclesia birodalma Aristocratico-Democraticum, nem egyen vagy csak egy néhány elő kelőken, hanem az egész Ecclesia teccéséből az választot elől-járokón áll; melly mind két forma Birodalomban leg jobnac állatjác lenni az Politicusoc, hogy az Magistratusoc ne örökösoc; hanem csak ideig valóc legyenec: és az Ecclesia, a' mi leg jobb, azt tartozván választani 1. Thess. 3. 21; abban is e féle Synat Igazgatóknac ideig valóknac méltóbb lenni. A' bizonyos hogy az első deréc Synatokban sok szácz esztendőc alatt, a Pápác sem ma-

Tholoff. 1.
5. cap. 5.
Daneus
Polit. libr.
6. cap. 3.
Kekerm.
Polit. lib.
2. cap. 3.

goc személyben, sem képebéliekben, nem praefekedtenec. A ki az Egyházi Historiákat olvasta, egy néhányakban láthatta, hogy Pápa követincc jelen létebben-is, más volt az Igazgató. Hát ugyan csak nem jó az örökös Igazgató, Praefes? Nem tagadjác tellyeséggel minden Theologusinc. A tudós Gerson Bucerus így szól hozzá: Fatemur perpetuam profestian, si ordinem tantum modo formet, qui sacra functioni accedit, non substantialia functionis mutet, aut tollat, nec ambitiosè sublimioris potestatis aut honoris fastigium affectet, & omnes aditus, quibus Satanas in Dei Ecclesiam irrepere possit, sollicitè occludi patiatur, citra pietatis dispendium usurpari posse. De oh mely nehéz ez Conditioikat megtartani! foképpen az őszvestanakodás, és a párhoz vonás mely könnyen el szokta fordítani az Embereket! Melynecc sőt példái estenecc, s efnec naponként.

2. Az Synatos Rendeléségére meg kívántatic hogy Szabadossac legyenecc azoc mindenképpen. Előzőr is penig, az Synat Assessorinac tagjainac szükség szabadosoknac lenni, minden elfoglalódástul, es indulatrúl: ugymint haragtól, gyűlölségtől, párthoz vonódástól. Polanus, Helvetiai Theologus, ilyen dolgokban állatja ez Szabadosfágot. 1. Hogy esküttek valamely magános és külön való Confessiora ne legyenecc. 2. Hogy a mi a Vallást illeti, abban sem Fejedelmeknec, sem Doctorknac méltóságokhoz ne vonjanac. 3. Hogy mindnyájan szentől és istenestien esküvéssel kötelezzéc magokat, hogy ők semmit az Szent Irás kivől hit fundamentuma és regulaja gyanánt nem tartanac. Így esküttec volt mindenecc meg az Dordrechtumi Nationalis Synatban 1618. 4. Hogy minden időf-dolog előt való itéletet le-tegyenecc, az egy Szent Irás szerént valón kivől. 5. Hogy

5. Hogy becsülettel és csendeséggel viseljék magokat; és semmi helyt irigységnec, gyűlölségnec, alkalmatlan buzgolkodátnac, és mérges befédnec ne adjanac. Mind ezec az Jerusalemi Synatban sorossan megtartattanac. Másodszor, az peres vagy vetekedő feleknek szükséges a Szabadosfág: az az, mind a két Fél minden ökoockalerőségeccel, feleleteccel igen igen békeségesen meg kell mind végig hallani: hogy egyik Fél-is ne panaszkodhasséc méltán. Melyhez képest, távul kell innen lenni, a ríjogatófoknac, fenekedéséknac, sőt csak a közzejéc szállásnac-is, hanem ha vagy homályossan szolanánac, vagy felettebb el-mennénecc az linea mellől; de azt is nem akar kinecc, hanem csak a Praefesnac szabad cselekedni. Így lott ez Szent Synatban. Jelen voltac az vetekedő, vagy peres Felec, mely a 10-dik versből nyilván ki tetszic, holott Szent Péter, mincc utánna már az dolgot ultro citoque eléggé megdisputáltac volna, azokat szólitja: Mostan azért mit késértitek az Istent, igát akarván vetni a tanérványoc nyakában, &c. Sőt az 5-dik versben is sokan azt velik hogy Szent Lukács beszéll, nem Sz. Páléc. Ez vetekedő Feleket elég csendesen meghallottac: s ez egy képpen, a mit Szent Lukács mond v. 7. Es mikor fok vetekedés lott volna, ugy-mond. Kárhoztatando azért itt minden fele Erősfák, azt mondotta ré-

gen egy nagy tudós Ember, hogy a holot segyver vagyon ninesenott Synat. Magok az Pápistác, nevezet szerént Bellarm. midőn az 18 meg-vettecset gonosz Synatokrol írta, leg-első-nec az Antiochiait számláha; melynecc rosz istentelen voltac azt az okát adja, hogy az keresztényi hitnec ama tudós oltalmazóját Athanásiust, kárhoztatta. Azt monda cap. 4. ja volt Cajaphás a Sidóknac Ján. 11. 50. hogy job egy embernek meg-halni (akar ki légyen az) hogy nem egézz nem-

zencet el-veszni. De la a Pápiſtác ellenben, amyi ſoc Páſpö-
köknek egész Synátját kárhoztatják az egy igazért. Mit nem
érdemel tehát az Tridentinumi Synat, ſ. több a feléc, mellyec a-
kar mint legyen, jobnac itéltec, hogy nem egy hanem ſoc iga-
zac, ártatlanoc lakoljanac, hog ymar az Eccleſia, a Nép béke-
ségért. Ollyac ezec ſzintén mint Pilátus, ki hogy az Nép cse-
desedéc, keményen megzoztorozzá Chriſtuſt, kit tud vala ár-
tatlannac lenni. Negyedic meg- vetett ſleg roſz ſzab Synatnac
az Máſodic Ephéſuſit mondja, nem csak ő hanem mindenecc, a-
zért hogy ebben minden dolgokat, támadás és nyitvánságos erő-
ſzac által vittec végben. Ugymint amaz lator Dioſcorus pártos
Páſpöc, ki Præſidenci volt ez Conciliumnac, præſidiumot kato-
nákat és drabantokat vétvén és három ſzáz tudatlan Barátokat
maga mellé, erővel kénſzeritet mindent. Es midön ama két
igen tudofi Tanétok Flavianus és Euſebius Dorilaus ellen-
keznénc; rájoc támadtae, meg-taſzigáltáe rutul, meg-czi-
báltáe, téptée őket, ſöt vegre a földre vetvén ugy meg tapodítáe
rugdoſtáe, hogy az Iſten felő tudofi Flavianus harmadnap mul-
va meg-holt belé. Mellyen az több Páſpököc el-rémölvén, ök-is
a hamis iſtentelen ſententiának ijettekben alija irtanac. A
mellyért ez Conciliumot deſquidatiónak, prædatoriumnac Latrok Tolvá-
jok Synatjánac neveztéec, ſ-hijáe már az ulta. Az a csuda hogy
Theodoſius Császár confirmálta volt ez Synatot; de a kör-
nyüllette- valo belső emberitölcsábéttatott volt- el, ugy írjáe az
Egyházi Hiſtoricusoc. Nem ſzolloc ehez többet, hanem csak
kérdem a Pápiſta Atyafiakat, midön ez Synatot igen igen mel-
tán így kárhoztatják, mit gondolnac az magoc Conciliumi felől;
mint az Conſtanciai felől, mely Hus Jánolt és Prágai Jerony-
muſt meg-perſelteté az igaz hitért; a Tridentinumi és a többi
felől, mellyekben többire mind erőſzaccal mentenecc elő a dolgoz?

3. Ren-

3. Rendeléc leſzucc a Synatoc, ha bizonyos jo törvé-
nyek alá vetetnec; előſzör-is, hogy azokban mindenecc jol
és emberéegéſſen viſeléc magokat. Máſodszor hogy mindfe-
jenkent, az egy Szent íräft eſmérjéc egyetlen egy regulájoknac
törvényeknec, melly ſzerent itélmi tartoznac. Mellyhez képeſt,
állendo tudofſág kívántatic bennec. Tekéntheczé ez Jeruſálemi
Szent Synatra: Elégedendő képpen vetekedtenec ebben
ſ-diſputáltanac v. 7. Az után Péter voxolt. A mikor a fokas-
ſágnac ſzollani kellet, ſzóllot, ha halgatni kellet, halgatot:
Halgata- penig az egész fokaság, v. 12. Így Szent Pál és
Barnabás v. 13. Szent Jakab ő reá kerülvén a ſzer, mindene-
ket a régi írásokbol, Amosbol nevezet ſzerent állat v. 15.
Egy ſzóval, nem volt itt ſemmi elegy-beleg-ſzég, zur zavarr;
hanem mindenecc g-önyörűséges ſzep rendel, keréſtyény be-
csüllettel ſzeledeſséggel, és az egy Szent írás ſzerent mentenecc
végben. Ugyan-is Concilium non iudex ſed index eſſe de-
bet, az Synatnac nem Birónac, hanem Mutatójánac kell az I-
ſteni itéletnec lenni, az Szent írásbol.

4. Ez-is a Synatoc Rendelégére tartozic, hogy azokban,
a jobb nem a több Rély végezzen, mert mindenkor
az a nagyobb réſz. Mozdulhatatlan nagy oka vagyon ennek;
mert nem valami puſzta voxoláſra kell végezéſeket tenni, ha-
nem minck-utánna értelmes ag yaskedáſoc által a dolgot elég gé-
meg-hánytáe vetették, ackor es ugy kell oſztán Szent írás ſze-
rent végezni. Veg yúe eſzünkben ezt ez ſent Synatban: Mikor
penig ſok vetekedés lört volna v. 7. fel-álván Péter mon-
da- nékic, &c. Felele Jakab, &c. Annak-okáért
(mivel így vagyon, mint ha mondaná az Szent írásban)
én azt mondom &c. v. 13. 19. Akkoron, (az az
minck-utánna az Szent írásbol meg-mutattáe) teczec az Apo-
ſtoloknac

stoloknak az Presbytereknek, mind az egész Ecclesiával egyben &c. v. 22. *Melyhez képest nem nézhetni arra mennyin hajlottanac ez vagy amax értelemre; hanem micsoda okokkal, ha Szent Irásból vöttekkel? kik ha csak ketten vannak is, sőt ha csak egy is, azt kell major nagyobb rész nec tartani. Emlekeztes szép példája vagy onnec, az Niceai Synatban, mint Sozomenus meg-írja. Melly az Egyházi embereknek élet ec felöl törvényt (Canoni) akarván írni, teczek hogy azokat a Feleségektől el-zilesác. Volt egy Paphnutius nevű becsülletes tudos nőrelen Ember közfőtök, ki egyedül mindenek nec ellenek mondott, az házasságbeli állapotot, tisztettség nec híván, & concubitum cum propria uxore castitatem esse dicens; és tanácslotta a Synatnac, hogy efféle törvényt ne írának, mely nétalám nem az tisztánn élésre, adna mind az Egyháziaknac s mind azoknac Feleségek nec okot. Az egész nagy Synat, ez Beza Epist. egy ember szaván állot meg. Azt mondja Beza: Ha a miket LXXXIII. bizonyos emberek, nagy hiven és szorgalmatosán meghánytat vetettek és végeztec, szabados lélszen, a' hozzá szolláfoknac számok szerént, vagy javalni, vagy megvetni, mi lélszen ez egyéb, mint az Sátánnac szabad menetel nyitni, az jól rendelt Ecclesiáknac meg-háborétá-fokra.*

5. Az is meg-kivántatic az Synatoknac Rendetésekre, hogy azoknac igaz jó végec légyen: mely kettő, ugy mint az Ecclesiáknac 1. Epületec, 2. Békeség ec az igazságban. 1. Az Epületre meg-kivántatic, hogy az tiszta Szent Irás szerént való tudomány állatás ec, és közönséges bizonyság tétel erősítettség ec, peccéreltettség meg. Így cselekedet nec ez Jerusalemi Szent Synatban: meg is áldá Isten végezettség ec, mert az által az Ecclesiá ec mindjárt erősödni kezdé nec a hitben, azt írja

azt írja Szent Lukács Csel. 16. v. 5. Igen igen nagyot botlanac itt, s-vétkeznec ez ellen a' Pápás Synatoc, melly ec nem hogy elő-mozdétanac az Ecclesiák épületit, inkább ha hol a' felet csak serkedezni hallanak is, azontul ellene támadnac, és meg fűviben szikrájában el-igyekezik oltani nyomni azt: se miatt nem indulhat, kaphat lábra semmi igaz meg-jobbetás. Ezen panaszolkodóc feltyebb a' mi Helvetica Confessione Artic. 17: Az 1. Con-impedit, oppugnat, & quantis potest viribus excindit ditio, justam Ecclesiae reformationem. Az azért az igaz istenes Synat és Correspondentia, mely az Ecclesiáknac épületit, nevekedeztac Szent Irás szerént való tudományban, nem hogy meg-bántaná, gátolná, vagy csak meg-szollással, meg-rágalmazással kiztetettség ec is gyanusá igyekezné tenni azt, de inkább minden tehetőség ecvel őrizi oltalmazza, elő mozdetja Igen szép fontos, és bizony aranyas betűccel fel-irando regulában adja ezt ki egy tudos Theologus nec: Egyik Ecclesiá a' másiktul, Voet. de vagy másoktul aka mi modon érteffene azok, meg ne Cl. & bántás ec azokban, mellyek akar mellyik Ecclesiáknac Syn-épületire, az tudományban és az erkölcsökben meg jobbetárára való ec; sem annac szép hajlando volta f-tökéltettség ec, a' más Ecclesiáknac kétődésekhez, és fogyarkozás fokokhoz ne szabattás ec: hanem fejenként együt, mi-hellyen (ma) az Urnac szavát hallándják, és csak mi kicsiny alkalmatosság ec tehetőség ec kaphatnac is reá, példát adjanac inkább, mint sem várjanac, és elől menjenec ha lehet, ne utol járjanac induljanac. Ugyan is az Synatok az Ecclesiáknac segétségekre, nem akadályokra engettettenec Christus tul: és azoknac hatalmá nec ezekre nézve, építőnek végben vitő nec; nem el-fordétanac el-rontonac kell lenni. A' mi a' Békeség ec, esendőség ec illeti, az a' más ec, melly ec min-

B. in Judi-
cio de Ca-
nonum
Ecclesia-
sticorum
necessita-
te 9. 7.

lyet minden istenes Synatnac kell nézni, mint ez Jerusalembéli-
ben. De minémót? Így adja ezt ki, más nagy itéletű Theolo-
gusunc: Mely legyen, I non bruta, nem baromi oktalans;
mely akar mit, a miket még ingyen sem tud, meg nem vizsgálta,
fontolt; javul vagy meg-vét: non hypocritica; nem szinből-
való, mely szájjal meg-egyezést tett, szívvel pedig hadra ger-
jedez: non tyrannica, nem kegyetlen, mely vagy erőszak-
kal, vagy csalárd mesterséggel szereztetett; hanem Christia-
na, keresztényeni, mely egyedül csak az egy Isteni igazságban és
tisztaszent szeretetben lévén fundáltatva, tartatic és terjeszt-
etic azoktul. Mert elválaszthatatlan foglalással köttetec
észve, a békeség és az igazság, Zach. 8. 19. És Eph. 4. 15,
árvívovres év árján. Oh mely sokan vétenc ez ellen az Pápas Syna-
toc, mellyec után mindenkor több több háborodás marad fenn,
sőt indul; és ha mi kis csendesség jövis néha ki azokból, gyakor-
ta az igazságnac erőszakos elnyomásával vagy az, s meg pe-
nig néhánykor véres elnyomásával, midőn a kiket (ha mindjárt
nem engednec) tévelyegni vélnec, fegyver, tűz, kö alátaszét-
ják, mint lőtt az Constantia Synatban 1414-ben. Oh kárhoz-
tatjác ezt felette igen a mi Theologusunc. Non est autem
Concilii videre, ut personæ errantes, supplicio capitali
puniantur: nec sanguinariâ chirurgiâ Ecclesiam decet,
salubrior est diata; azt mondgya egy igen bíres neves Hel-
veticus Theologusunc az Synatoknac végekről tanérván.
6. Azt is meg-kivánja a Synatoknac Rendelése, hogy
osztán a Végezeléc hűségesen le-irattassanac, és az Afták
közé fel-jegyeztessenc, minden hozzá adás, belölle el-vétel,
vagy akar minémó meg-változtatás nélkül; a mint ez Szent
Synatban is cselekednec: ki is bocsáttassanac mindjárt az
Ecclesiákra, mint itt, v. 22, 30. és 10. v. 4; kérvén és int-
vén a-

Polanus
Synat.
Theol. 7.
cap. 24.
de Concil.

vén azokat a bevételekre. Vétencnec a kik erőszakal vetia
azokat az Ecclesiákra, vagy akarjác azoc vagy nem. Halju
mint rekesztik: bé itt ez Synatbéliec, az Ecclesiákra való irás-
kat, leveleket v. 29: Teczet az Szent Léleknek és miné-
künc: hogy egyéb terhet, nevetnéc rejátoc, ez szükség-
gesficken kívül, &c. &c. mellyekről ha magatokat töké-
letessen tarjátoc, jól cselekeztenc. Nem irjác: ha ezekhez
magatokat nem tarjátoc átkozottac legyetec. Melly formát mi-
ulta a Synatokban felvövenec, azon panaszkodtic Hilarius
(ad Constantium Cæsarem) majd senki nem kezd Christusé
lenni: Dum alter alteri anathema esse cæpit, prope jam
nemo Christi est.

Ez az Okok, a mellyec alatt a Synatoc, Isteni Synatoc lesa
nek. Mellyekből könyü már meg-itélni, melly Synatokat kellyen
Istenieknek ismérni, s azoknac mint Istenieknek, minden ke-
resztényenec alájoc bocsátkozni.

Minec előtte szomat béerekesztenc, ércsük meg azt a
Tisztunket is rövideden, mint kellyen itélni az Synatokban törté
Végezeléc felől. Az Pápisza atyafiac azt biszic az ő deréc Synat-
jikról, hogy csak meg kell állani azoknac értelmeken,
azért hogy ugy végeztéc: valamint a Biró törvényén, Bellarmi-
az világi dolgokban, meg-állanac. Mi ezt igen tagadjuc; nus De-
ilyen okból s-fundamentomból; mivel az Synati végezésec concil.
(mint már eléggé meg-mutatituc) néminémó indakozás vagy fel-
keresés az Isten könyvéből, és szolgál s-meg-határozott senten-
tia mondás: ugy hogy csak annyit nyom az Synatnac végezése,
mennyit annac oka. Mellyhez képest szabad azt meg-vizsgálni,
itélni az Szent Irásból, mint cselekedtenc az Niceai Synattal: Histori-
és a mi nagyobb, az szent Pál tanításával az Beræabéliec Tripart-
Csel. 17. 11. Es ha szent Irás szerént valónac találtatic, bé 1. 2. c. 11.
kellazt

kell azt venni minden ferénységgel és örömmel Csel. 15. v. 21, és 16. v. 53; De ugy-is nem alko az Szent Irással egyenlővé tenni, melynek igazságát meg-fogadását nem szabad kérdésben venni, hanem csak azt, ha Szent irásé valóban, a' mit annak állatnac. Ellen vetés ez ellen, mely Bellarminusé: Lám ez Jerusalemi Synat végezését nem engedték a' Tanéványoknac meg-vizsgálni, hanem csak mindjárt bé vőtték azt cap. 15. v. 31. & 16. v. 5. Honnan bizonyítatik meg hogy nem engedték volna, mert nyilván külömbet értenc az előbb a' Szent Pál egész tudománya felől, melyben ez Synati végezés-is (melyet leg főképpen ő hordozot-el Csel. 16. 14.) bé-foglaltatott. Ki fog s-mond: Mindazáltal kötelező erre vala a' lelki ismételben. Felelet. 1. Mert az családokhozható Doctores, az Apostoloc végezték ezt, a' igen-is köteleztünk ma-is, valahol meg-tapasztaljuk hogy a' végezték Szent Irás szerént löttenc; de nem egyeb okon, hanem az Isteni méltóságért. De ha meg-tapasztalhatjuk, hogy valamely Synat Isten Igéje kivől és ellen végezet, meg-veheti azt tartozik-is meg-venni, a' leg kisebb keresztyén is, de nyegedség nélkül. A' nagy Szent Pál maga s-Társai ellenis, sőt mennyi Angyal ellenis, világosan szabadságot ad erre Gal. 1. v. 8. Ha szintén magunk-is, a' vagy a' mennyi Angyal hirdenc-is tinétek valamit a' K I V Ő L, a' melyet néktec hirdetunc, légyen árok. A' magunc Confessioja ugy-mint a' Helveticus Artic. 2. ez ent hadja tennunc: Nem iszenvedjük-el, hogy az vallásbéli verkedésekben, vagy hitnek dolgaiban, az nagy Synatoknac végezésivel erőltettsenek bennünket &c. &c. Így tehát nem vagunk külömben a' Synatoc végezésé alatt, hanem mikor nyilván meg-értettük végere mentunc hogy Szent Irás szerént valok azok; mivel az Synatoc tisztis (mint már

(mint már meg-mondjuk) nem Biroság Törvény adás, hanem Alutadás.

Es ezek, a' mellyekről most előtetek állani rendeltem volt. Nem szabom, a' mint jo elve meg-igérttem senkire; hanem végezni akrván befizédemet, bé-fejeztem s-summaloc mindeneket. Meg-hallátok azért, Isten áldásából, minémő szép Istenes, es igen emlékezetes Synatoc szerzetenc volt az Apostoloc Jerusalemben: mellynce két indító okait adá Szent Lukás előnkben: első, mely eredet szerént való-is, a' lön, hogy némelly Jerusalemből ki ment keresztyén Pharisausoc, azt keztek volt az künn valo Ecclesiákban tanítani, hogy nem elég volna csak az egy hit, a' Christus által valo meg-igazulásra f-idvezülésre, hanem a' törvényec ceremonias it-is meg-kellenc tartani. Mellyen az Ecclesiác igen meg-bodulván, nem lehetet külömben, hanem Kövcteket kellett Jerusalemben. küldenec az Apostolokhoz, s-azoktol tudnioc meg (melly a' máfodic indító ok) a' dolgot. Mellyen az Apostoloc nem vállalatnac csak magokra, hanem Synatoc gyűjtésnek végette, s-közönséges értelemből akaratból igazsárák-el a' dolgot. A' honnan ez lön az derek Tanúság: Es nec oly alkalmatóságoc, a' mellyekre a' Synatlás, nem csak szabados, hanem igen hasznos és szükséges-is. Mellyen elég gé meg-bizonyítván erősférven és magyarázván; leg először-is az Synat tagadokas czáfolók-meg: az után s-ep Oktatálunc jöve-ki a' felől, minémő ítéletben kellyen a' Synatoc felől lennunc, tudniaillte, hogy y nem keljen azokat meg-vennunc, hanem halgátnunc és becsölnunc. Es hogy valamint meg ne botlanánc, tudván hogy sok hamis Synatoc is voltanac eleitől fogva; az igaz Istenes Synatoknac tapaszthatlato szükség Jegyicit előtökben adám: mellyekből meg-ismérnécnek.

minémő Synatokat keljen becsülnetec, és végezéseket meg-tar-tanotoc. Egyébire nem kérlec s-intlec, hanem csak a' mit szent Lukács jelent Maria a' Jesus Anna felől hogy egykor cselekedet: midőn minden nagy veszeljel az Gyermece Jesust a' Jerusalemi templumban fel-találac, s-meg-hallac az ő szájából: avagy nem tudjátoc vala-é hogy ennékem azokban szükséges foglalatoskodnom, a' mellyec az én Atyáméi: ő nekik ez egy elsőben szokatlan és nétalám képtelen szonac lázic-va-la, mivel nyitván mondja az Evangelista, hogy ők ezt nem érteték, de azért, azt veti mindjárt utánna, hogy Mária, mind ez igéket, igen szívében tartja vala. Ez Jerusalemi szent synat Levelét penig, ez intéskével rekeszíté bé egész az a' Gyülekezet: ha ezeket meg-fogjátok, jól cselekezték, v. 29. Nem mondok már én-is egyebet s-többet: Tarcsátok szivec-tekben mind ezeket, és két fele tekintvén, ezek szerént te-gyetek itéletet s-nem tévelyegtek: ha ezeket meg-tar-tjátok, igen jól cselekezték. Amen!

V É G E.

Meg-igazított Vétkes Nyomtatások a' Ha-
rodik Jajban.

E L Ő L J A R O B E S Z E D.

Pag. 4. Lin. 7. legendum. Változhatatlan fordulat, kerület avagy végezet.
Pag. 6. lin. 2. legend. a' margon: 1. Reg. 22. 8.

L A J S T R U M.

Pag. 9. lin. 8. legendum. leg először-is híreben.

R O H O G O T Ű Z.

Pag. 17. lin. 30. leg. hogy ő tölle cred. p. 19. l. 2. leg. mint e' m' Leczkénc.
p. 21. l. 26. leg. pattansáru. p. 29. l. 23. leg. az okát. p. 2. l. 31. leg. bi-
vein. p. 38. l. 31. leg. resti bátorságnac. p. 37. l. 23. leg. Serket szokták.

J O S E P H R O M L A S A.

Pag. 13. lin. 6. leg. azt mondja Salamon. p. 14. lin. 16. leg. törték nekik.
p. 15. l. 23. leg. Hazánkac a' java. p. 17. lin. 19. leg. Oh e' szép hajlékban.
p. 19. l. 20. leg. Pharaohokká leg ykenc. lin. 31. bottal senyerik. p. 21. 6-dik
aránt, ird a' márgora: Jer. 5. 3. lin. 26. 27. ha Galak, a' maga lelke kifűz-
hette lin. 31. sző fogadatan. p. 26. l. 17. leg. Egyszer meg-küldöndéleknek

E Z E C H I A S K I R. H I T L.

Pag. 4. l. 21. leg. de a' léleknc. p. 8. lin. 24. leg. a' 20-dik versől. p. 9.
lin. 16. dik aránt a' margon: 2. Chor. 32. p. 17. l. 18. elmékedélekre. p. 20. l.
10. leg. el-hárétáfához nyultar. p. 24. lin. 9. dik aránt a' magora: 1. Cor. 4.
29. 30. 31. lin. 28. f. nagy alattomban-valo. p. 26. l. 19. leg. Félünk attol. p. 30.
lin. 24. leg. ha adhacz a' kik. p. 40. l. 30. leg. Ezechiással-is cselekedet. p. 45.
lin. 24. leg. és az okosság ellen. p. 48. l. 17. dik aránt, a' márgora: 2. Kir. 7.
10. p. 50. l. 25. leg. rajtam felő sok. p. 52. l. 30. leg. Négyben fogllok ugyá,

K E T S E G T O R K A B O L K I H A T L O L E L E K.

Pag. 3. lin. 7. legend. csak azt akarja. p. 9. l. 2. a' margon, tördöl-kiaz
1. frámot. lin. 27. szag garják el testét. p. 19. l. 8. leg. Meg-írál nagy hamar.
p. 22. l. 8. leg. minden költsege. lin. 21. akkor kezdű. p. 26. lin. 25. leg. vára-
kozik utánnok. p. 29. l. 6. leg. utjai felől. p. 34. lin. 16. leg. Oktatatunc. p.
35. l. 19. az érdemes méltó büntetéssel. p. 36. l. 3. leg. oh mint ki-pattan. p.
37. l. 21. leg. el-hiserec. p. 38. l. 27. leg. mert mindnyájan itt vagyunc. p. 42.
lin. 5. Efa. 61. 1. 1.

L E L E K K E N S Z E R G E S E.

Pag. 4. l. 18. leg. kezdesiben. p. 6. l. 9. leg. lelkek, az ő modjok szerént.
p. 12. l. 28. l. feleségidet: a' márgon 2. Sam. &c. p. 13. l. 4. leg. még az ő gyer-
meki. p. 16. l. 24. leg. meg-nőnnenc mint a' p. 22. lin. 28. leg. bennék meg-
szünni. p. 30. l. 4. leg. a' ő érettek meg-holt. lin. 25. lelki kímokál. p. 37.
lin. 31. leg. e világiakon. p. 38. lin. 20. leg. f. ez is meg kell mivelni. p. 39.
l. 28. leg. oly kéncse. p. 44. l. 3. leg. nyálok futálával lesit. GYŐZ

GYŐZKÖDŐHIT.

Pag. 24. lin. 32. legendum *foglalótanak.*

ISTENI ES ISTENES SINAT.

Pag. 5. lin. 6. legendum. *frü pag. 7. lin. 26. legend. Gíftestésnek.* lin. 28.
lég. előttem-is.

A' több aprólékos fogyatkozásokat, *puvlokban*, betűkben, és kivált-
képpen a' *márgon* lévő *Locusok*nak hol el-hagyogatásiban, hol kelletténél
feljebb vagy alább jegyzésiben, és egyebekben, hogy a' szives Olvasó el-
igazítsa, a' Nyomtató kívánja, és kéri.

γ

